

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

УХВАЛЕНО
Рішенням вченої ради
Харківського національного
економічного університету
імені Семена Кузнеця
від 23.05.2023 р. протокол № 6

ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказом ректора Харківського
національного економічного університету
імені Семена Кузнеця
від 23.05.2023 р. № 144

Володимир ПОНОМАРЕНКО

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ПЕДАГОГІКА ТА АДМІНІСТРУВАННЯ ОСВІТИ»**

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Другий (магістерський)
СТУПІНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ	Магістр
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ	01 Освіта/Педагогіка
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ	011 Освітні, педагогічні науки

Харків, 2023

ПРЕАМБУЛА

Склад робочої групи освітньої програми:

Колбіна Тетяна Василівна, професор кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації, доктор педагогічних наук, професор – гарант освітньої програми.

Петренко Вікторія Олександрівна, доцент кафедри педагогіки іноземної філології та перекладу, кандидат педагогічних наук, доцент.

Полякова Ганна Анатоліївна, доцент кафедри педагогіки іноземної філології та перекладу, кандидат педагогічних наук, доцент.

Будянський Борис Юрійович, здобувач вищої освіти.

Бажан Сергій Петрович, директор Дніпропетровського фахового коледжу інженерії та педагогіки ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет», кандидат педагогічних наук.

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу, протокол №7, від 06.02.2023.

Розглянуто вченою радою факультету Міжнародних відносин і журналістики, протокол №2, від 27.02.2023 р.

ОП оновлено на підставі:

Законодавчих та нормативних актів: Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національного класифікатора України.

Стандарту вищої освіти (наказ МОНУ № 520 від 11.05.2021) та професійного стандарту (наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 610 від 23.03.2021).

Аналізу ринку праці, з урахуванням регіонального контексту. Вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду.

Пропозицій роботодавців.

Рекомендацій після процедури зовнішньої експертизи ОП Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (рішення про акредитацію освітньої програми ухвалене на засіданні НА 14 грудня 2021 р., протокол № 19 (3))

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів (додаються).

І. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Ступінь вищої освіти	Магістр
Галузі знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальності	011 Освітні, педагогічні науки
Спеціалізація	-
Освітня програма (українською та англійською мовами)	Педагогіка та адміністрування освіти / Pedagogy and education administration
Форми здобуття освіти, обсяг освітньої програми в кредитах ЄКТС та терміни навчання	очна (денна) форма – 90 кредитів, 1 рік 4 місяця; заочна форма – 90 кредитів, 1 рік 4 місяця
Наявність акредитації	Сертифікат про акредитацію освітньої програми НАЗЯВО № 2601 від 17.12.2021 строк дії сертифіката про акредитацію освітньої програми до 01.07.2027 https://www.hneu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/12/011- Osvitni-pedagogichni-nauky.pdf
Мова(и) навчання / оцінювання	українська
Структурний підрозділ, відповідальний за ОП	Кафедра педагогіки, іноземної філології та перекладу Кафедра іноземних мов та міжкультурної комунікації
Вимоги до зарахування	Для успішного засвоєння освітньої програми магістра вступник повинні мати вищу освіту першого (бакалаврського) рівня або другого (магістерського) рівня або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліст та здібності до оволодіння знаннями, уміннями й навичками в галузі освіти/педагогіка за спеціальністю освітні, педагогічні науки. Правила та строки прийому розміщені на сайті ХНЕУ ім. С. Кузнеця за посиланням https://www.hneu.edu.ua/normatyvni-dokumenty/
Обмеження щодо форм навчання	-
Освітня кваліфікація	Магістр освітніх, педагогічних наук, за освітньо-професійною програмою «Педагогіка та адміністрування освіти»
Кваліфікація(-ї) професійна(-і)	-
Кваліфікація в дипломі	Ступінь вищої освіти – магістр Спеціальність – 011 Освітні, педагогічні науки Освітня програма – Педагогіка та адміністрування освіти
Мета освітньої програми	Підготовка компетентних професіоналів з викладання та адміністрування освіти для ефективної педагогічної, наукової, консалтингової, управлінської діяльності в освітній сфері з урахуванням тенденцій розвитку освіти.

<p>Фокус та особливості (унікальність) програми</p>	<p>Підготовка магістрів з освітніх, педагогічних наук, здатних до розв'язування задач дослідницького та інноваційного характеру в освітній галузі з урахуванням міждисциплінарних підходів (педагогіка, адміністративний менеджмент, психологія, педагогічний консалтинг, правова та фінансово-економічна діяльність закладу освіти).</p> <p>Навчання за освітньою програмою дозволяє майбутнім фахівцям виконувати професійні функції викладача та здійснювати адміністративну діяльність в галузі освіти.</p> <p>Ключові слова: викладач, адміністративний менеджмент, адміністративна діяльність в галузі освіти, заклад освіти.</p>
<p>Опис предметної області</p>	<p>висвітлений у педагогічних теоріях, концепціях, контекстних (професійно орієнтованих) практиках, методик викладання освітніх курсів у закладах вищої освіти.</p> <p><i>Цілі навчання:</i> підготовка фахівців, здатних розв'язувати актуальні проблеми, складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освітніх, педагогічних наук, освітнього менеджменту та освітньої практики.</p> <p><i>Теоретичний зміст предметної області:</i> основні поняття, концепції, принципи освіти та педагогіки, теоретичні основи освітніх досліджень, освітня статистика, освітні вимірювання, управління освітою.</p> <p><i>Методи, методики та технології:</i> Методи організації, здійснення, стимулювання, мотивації та контролю за ефективністю освітньо-пізнавальної діяльності; бінарні, інтегровані, індивідуально-орієнтовані, коучингові та консалтингові освітні технології; соціологічні та статистичні методи, сучасні технології навчання та організації освітнього процесу, цифрові технології.</p> <p><i>Інструменти та обладнання:</i> інформаційно-комунікаційні системи, комп'ютеризовано-технічне обладнання, програмне забезпечення відповідно до спеціалізації.</p>
<p>Академічна мобільність</p>	<p>-</p>
<p>Академічні права</p>	<p>Мають право продовжувати здобуття освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти та набувати додаткових кваліфікацій у системі освіти дорослих.</p>
<p>Професійні права</p>	<p>Робота у сфері вищої освіти та освітніх установах з об'єктом діяльності «викладацька та адміністративна діяльність у системі освіти».</p>
<p>Працевлаштування випускників</p>	<p>Фахівці згідно з чинною редакцією Національного класифікатора України: Класифікатор професій (ДК 003:2010) а саме: Викладачі (23), викладачі університетів та закладів вищої освіти (231).</p> <p>Додаткові професійні кваліфікації згідно освітньої програми підготовки: Керівники підрозділів у сфері освіти та виробничого навчання (1229.4); Інші професіонали в галузі навчання (235); Професіонали в галузі методів навчання (2351); Інші професіонали в галузі навчання (2359.2); Інспектори навчальних закладів (2352).</p>

II – ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВИПУСКНИКА

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.
Загальні компетентності	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.</p> <p>ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК6. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.</p> <p>ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.</p> <p>ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p> <p>ЗК10. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.</p> <p>ЗК11. Здатність до професійного саморозвитку, планування кар'єри, презентації професійних досягнень.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>СК1. Здатність проектувати і досліджувати освітні системи.</p> <p>СК2. Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки.</p> <p>СК3. Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти.</p> <p>СК4. Здатність здійснювати експертизу та надавати консультації з питань освітньої політики та інновацій в освіті.</p> <p>СК5. Здатність розробляти і реалізовувати нові освітні інструменти, проекти та інтегрувати їх в освітнє середовище закладу освіти.</p> <p>СК6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в педагогічній, науково-педагогічній та науковій діяльності.</p> <p>СК7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.</p> <p>СК8. Здатність інтегрувати знання у сфері освіти/педагогіки та розв'язувати складні задачі у мультидисциплінарних та міждисциплінарних контекстах.</p> <p>СК9. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій в освітній та дослідницькій діяльності.</p> <p>СК10. Здатність до нормативного та фінансово-економічного аналізу функціонування та розвитку закладів освіти.</p> <p>СК11. Здатність до здійснення адміністративної діяльності в освітній галузі.</p> <p>СК 12. Здатність до професійного спілкування на основі морально-етичних принципів.</p> <p>СК13. Здатність до розроблення та оцінювання освітнього контенту, спрямованого на формування компетентних фахівців з творчим мисленням, спроможних до навчання протягом життя, зокрема, в професійній сфері.</p> <p>СК 14. Здатність до розроблення, перегляду освітніх програм відповідно до вимог стандартів вищої освіти, зовнішньої та внутрішньої систем забезпечення якості, потреб стейкхолдерів.</p>

З метою забезпечення кореляції визначених компетентностей з класифікацією компетентностей НРК використовується матриця відповідності визначених компетентностей та дескрипторів НРК, яка є інформаційним додатком (Таблиця 1 Пояснювальної записки).

III – НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, СФОРМУЛЬОВАНИЙ У ТЕРМІНАХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 011 ОСВІТНІ, ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

РН1.Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.

РН2.Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.

РН3.Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.

РН4. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів.

РН5. Організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти.

РН6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проєкти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.

РН7.Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.

РН8.Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.

РН9.Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.

РН10.Приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління в сфері освіти/педагогіки, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації.

РН11.Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.

РН12. Приймати ефективні управлінські рішення на основі нормативно та фінансово-економічного аналізу зовнішнього та внутрішнього

освітнього середовища щодо виконання цілей та завдань закладів освіти.

PH13. Вміння визначати рівень особистісного і професійного розвитку, моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення, виявляти здатність до самоорганізації професійної діяльності.

PH14. Проведення передпроектного аналізу, розроблення проекту освітньої програми, проведення експертизи якості освітньої програми, розроблення заходів поліпшення освітньої програми.

IV. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ

4.1. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ ТА ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ

№	Освітні компоненти (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кредити ЄКТС	Структура, %
ЦИКЛ ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ			
1	ОБОВ'ЯЗКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ	10	11%
2	ВИБІРКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ	10	11%
ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ			
3	ОБОВ'ЯЗКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ	55	61%
4	ВИБІРКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ	15	17%
	ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ :	90	100%
	в тому числі: вибіркова складова	25	28%

Код ОК	Освітні компоненти (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кредити ЄКТС	Форми підсумкового контролю
ЦИКЛ ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ			
ОБОВ'ЯЗКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ			
ОК1	ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ОСВІТИ	5	Залік
ОК2	АДМІНІСТРАТИВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В ОСВІТІ	5	Екзамен
ВИБІРКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ			
ВК 1	МАГ-МАЙНОР	5	Залік
ВК 2	МАГ-МАЙНОР	5	Залік
ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ			
ОБОВ'ЯЗКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ			
ОК 3	МОДЕЛЮВАННЯ ОСВІТНЬОЇ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ	5	Екзамен
ОК 4	ПЕДАГОГІЧНИЙ КОНСАЛТИНГ	5	Екзамен
ОК 5	ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ	4	Залік
ОК 6	УПРАВЛІННЯ ОСВІТНЬОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ	5	Екзамен
ОК 7	ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ОСВІТИ: КУРСОВА РОБОТА	1	Курсова робота
ОК 8	ПРАВОВІ ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ	5	Екзамен
ОК 9	КОМПЛЕКСНИЙ ТРЕНІНГ	3	Звіт
ОК 10	ПЕРЕДДИПЛОМНА ПРАКТИКА	12	Звіт
ОК 11	ДИПЛОМНА РОБОТА	15	Дипломна робота
ВИБІРКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ			
ВК 3	МЕЙДЖОР 1	5	Екзамен
ВК 4	МЕЙДЖОР 2	5	Екзамен
ВК 5	МЕЙДЖОР 3	5	Екзамен

4.2. ВИБІРКОВА СКЛАДОВА ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ

Вибіркова складова навчального плану освітньої програми складається з: МАГ-МАЙНОРІВ, які студенти обирають з пулу вибіркового дисциплін університету та МЕЙДЖОРІВ, які студенти обираються з пулу вибіркового дисциплін спеціальності (освітньої програми).

МАГ-МАЙНОР – умовна назва вибіркового навчальних дисциплін підготовки освітнього ступеня магістр. Сутність МАГ-МАЙНОРІВ полягає у вільному виборі навчальних дисциплін таких напрямків, які відображають інтереси здобувачів вищої освіти, їх вподобання та плани на майбутнє працевлаштування. МАГ-МАЙНОР є обов'язковою складовою освітніх програм

Обсяг дисципліни МАГ-МАЙНОР – складає 5 кредитів ЄКТС. Формою підсумкового контролю є залік. Загальний обсяг дисциплін МАГ-МАЙНОРІВ складає 10 кредитів ЄКТС.

Здобувачі вищої освіти очної (денної) форми навчання обирають по одній дисципліні в 1 та 2 семестрі на першому році навчання.

Здобувачі вищої освіти заочної форми навчання обирають 2 дисципліни на 1 році навчання.

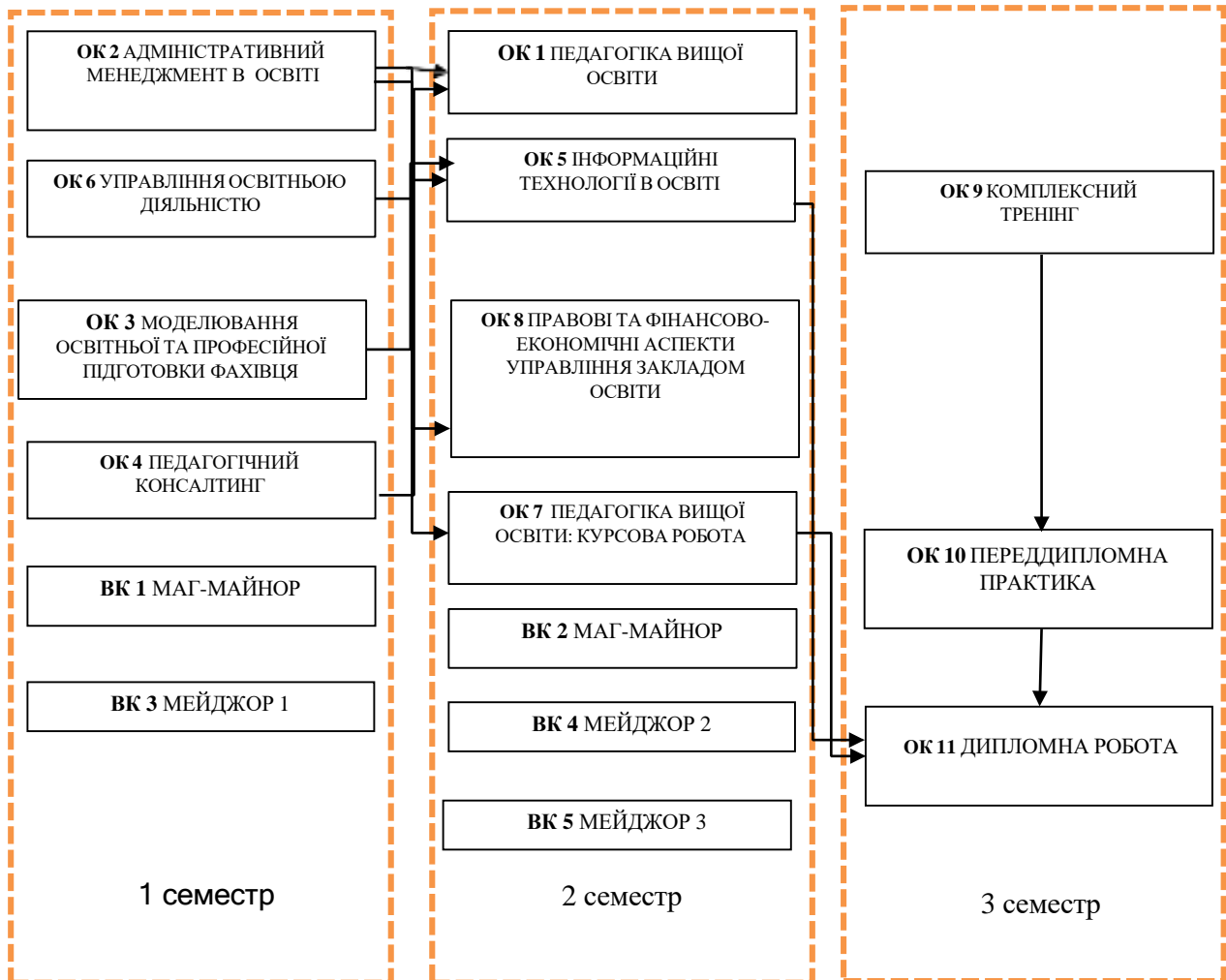
МЕЙДЖОР - дисципліна, що обирається здобувачем вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти з пулу освітньої програми. Призначена для формування індивідуальної освітньої траєкторії та забезпечує можливості здобувачу вищої освіти поглибити професійні знання в межах обраної освітньої програми та/або здобути додаткові не фахові компетентності. Формою підсумкового контролю є іспит. Загальний обсяг МЕЙДЖОРІВ складає 15 кредитів ЄКТС.

Вибіркові навчальні дисципліни не формують результати навчання, що передбачені стандартом вищої освіти для відповідного рівня, але можуть поглиблювати певні з них та розвивати софтскілс.

Здобувачі вищої освіти заочної форми навчання обирають в якості мейджорів 3 дисципліни на 1 році навчання залежно від спеціальності (освітньої програми).

4.3. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ОП Педагогіка та адміністрування освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти

V. ФОРМИ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

<p>Форми атестації здобувачів вищої освіти</p>	<p>Атестація за спеціальністю здійснюється у формі: публічного захисту дипломної роботи магістра за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, освітня програма «Педагогіка та адміністрування освіти»</p>
<p>Вимоги до кваліфікаційної роботи</p>	<p>Кваліфікаційна робота передбачає самостійне розв'язання складної задачі у сфері освітніх, педагогічних наук, що потребує проведення досліджень та/або здійснення інновацій, характеризується невизначеністю умов і вимог. Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця розробляє та затверджує:</p> <ul style="list-style-type: none"> – положення про екзаменаційну комісію (ЕК); – порядок перевірки кваліфікаційних дипломних магістерських робіт на плагіат; – нормативи унікальності текстів кваліфікаційних дипломних магістерських робіт. <p>Вимоги до заключної кваліфікаційної роботи: Кваліфікаційна дипломна магістерська робота – це навчально-наукова робота студента, яка виконується на завершальному етапі здобуття кваліфікації магістра з педагогіки для встановлення відповідності отриманих здобувачами вищої освіти результатів навчання (компетентностей) вимогам стандартів вищої освіти. Вона є кваліфікаційним документом, на підставі якого ЕК визначає рівень теоретичної підготовки випускника, його готовність до самостійної роботи за фахом і приймає рішення щодо присвоєння відповідної кваліфікації та видачу диплома.</p> <p>Дипломна робота магістра є інструментом закріплення та демонстрації сформованих упродовж навчання загальних та спеціальних компетентностей відповідно профілю обраної спеціальності та не повинна містити академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.</p> <p>Для оприлюднення та публічного ознайомлення зі змістом кваліфікаційних робіт, запобігання академічного плагіату дипломні роботи мають бути розміщені на офіційному сайті Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.</p>
<p>Вимоги до публічного захисту</p>	<p>Публічний захист здійснюється відкрито і публічно. Дипломна робота магістра допускається до захисту перед ЕК за умови, якщо рівень її унікальності (оригінальності) відповідає нормативу, який офіційно затверджений Харківським національним економічним університетом імені Семена Кузнеця. Атестація осіб, які здобувають ступінь магістра, здійснюється ЕК, до складу якої включатися представники роботодавців та їх об'єднань.</p>

VI. ВИМОГИ ДО НАЯВНОСТІ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Вимоги до системи внутрішнього забезпечення якості в Університеті розроблені на підставі Європейських стандартів та рекомендацій щодо забезпечення якості вищої освіти (ESG), статті 16 Закону України «Про вищу освіту», Стандарту вищої освіти за спеціальністю.

<p>Політика щодо забезпечення якості вищої освіти</p>	<p>Основні принципи внутрішнього забезпечення якості освіти у ХНЕУ ім. С. Кузнеця: відповідальності; відповідності; адекватності; автономності; вимірюваності; академічної культури; відкритості.</p> <p>Основні процедури внутрішнього забезпечення якості освіти в ХНЕУ ім. С. Кузнеця: формалізація політики якості, стратегічних цілей, завдань постійного поліпшення якості; забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації; забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти; підготовка та проведення маркетингово-моніторингових та соціально-психологічних досліджень для визначення потреб ринку праці, вимог стейкхолдерів вищої освіти, якості надання освітніх послуг і задоволеності якістю освітньої діяльності та якістю освіти; залучення стейкхолдерів вищої освіти (здобувачів вищої освіти, роботодавців, представників академічної спільноти тощо) до прийняття рішень за напрямками внутрішнього забезпечення якості; зовнішнє оцінювання якості діяльності ХНЕУ ім. С. Кузнеця за результатами участі в національних та міжнародних рейтингах вищих навчальних закладів, виконання Ліцензійних вимог, акредитації.</p> <p>Напрями: розроблення, затвердження, моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм; забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників; забезпечення студентоцентрованого навчання, викладання та оцінювання здобувачів вищої освіти; забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу; забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом.</p>
<p>Забезпечення якості розроблення, затвердження, моніторингу, перегляду та оновлення освітніх програм</p>	<p>Моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм здійснюється згідно з діючими нормативними актами в ХНЕУ ім. С. Кузнеця.</p> <p>Перегляд освітніх програм здійснюється на основі аналізу задоволення освітніх потреб здобувачів вищої освіти: можливості побудови індивідуальної траєкторії навчання, дотримання академічних свобод в освітньому процесі, задоволеності якістю освітньої програми, тощо; роботодавців: якості формування загальних та фахових компетентностей, актуальних та соціальних навичок (soft skills); інших стейкхолдерів.</p> <p>Для перегляду освітніх програм використовуються: онлайн опитування, проведення дослідження фокус-групи, аналіз документів, аналіз ситуації, групою відповідно до вимог щодо структури та змісту освітньої програми.</p>

	<p>Періодичність перегляду освітніх програм здійснюється: а) щорічно за результатами моніторингу; б) після завершення освітньої програми здобувачами вищої освіти, в) в разі зміни законодавчої та нормативної бази.</p>
<p>Забезпечення зрахування, досягнення, визнання та атестація здобувачів</p>	<p>Оцінювання здобувачів вищої освіти є послідовним, прозорим та проводиться відповідно до встановлених в Університеті процедур згідно з нормативними актами.</p> <p>Щорічне оцінювання здобувачів освіти здійснюється відповідно до визначених освітньою програмою форм контролю; порядку оцінювання результатів навчання, що висвітлюється в робочих програмах навчальних дисциплін, робочих планах (технологічних картах) навчальних дисциплін, силабусах навчальних дисциплін; обліку результатів навчання, який ведеться з використанням інформаційного середовища Персональної навчальної системи (ПНС) Університету. Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється на основі 100-бальної накопичувальної бально-рейтингової системи.</p>
<p>Забезпечення якості студентоцентрованого навчання, викладання та оцінювання</p>	<p>Планування, розподіл та надання навчальних ресурсів і забезпечення підтримки здобувачів вищої освіти враховують їх потреби та принципи студентоцентрованого навчання.</p> <p>Внутрішнє забезпечення якості вищої освіти гарантує, що всі необхідні ресурси відповідають цілям навчання, є загальнодоступними, а здобувачі вищої освіти поінформовані про їх наявність.</p>
<p>Забезпечення якості науково- педагогічних працівників</p>	<p>Щорічне рейтингове оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників, кафедр і факультетів Університету здійснюється за рахунок використання механізмів оцінювання та самооцінювання результативності науково-педагогічної діяльності, її спрямованості на пріоритети розвитку національної системи вищої освіти, стратегії розвитку Університету, особистісного професійного розвитку науково-педагогічних працівників. Підсумки рейтингового оцінювання підводяться за результатами діяльності, досягнутими протягом календарного року. Оприлюднення результатів щорічного оцінювання науково-педагогічних працівників, кафедр та факультетів відбувається на засіданні вченої ради Університету.</p>
<p>Ресурсне забезпечення освітнього процесу (навчальні ресурси та підтримка здобувачів вищої освіти)</p>	<p>Заклад вищої освіти забезпечує освітній процес необхідними та доступними ресурсами (кадровими, методичними, матеріальними, інформаційними та ін.) та здійснює відповідну підтримку здобувачів вищої освіти.</p> <p>Організаційно-методична підтримка самостійної роботи здобувачів вищої освіти полягає у розробці методичних, дидактичних, інструктивних матеріалів, наданні можливості формувати, закріплювати, поглиблювати й систематизувати отримані під час аудиторних занять знання та вміння, здійснювати самопідготовку й самоконтроль опанування освітньої-професійної програми та реалізується через Персональну навчальну систему ХНЕУ ім. С. Кузнеця.</p>

<p>Інформаційне забезпечення (інформаційний менеджмент)</p>	<p>З метою управління освітнім процесом розроблено ефективну політику в сфері інформаційного менеджменту та відповідну інтегровану інформаційну систему управління освітнім процесом. Дана система передбачає автоматизацію основних функцій управління освітнім процесом, зокрема: забезпечення проведення вступної кампанії, планування та організацію освітнього процесу; доступ до навчальних ресурсів; облік та аналіз успішності здобувачів вищої освіти; адміністрування основних та допоміжних процесів забезпечення освітньої діяльності; управління кадрами та ін.</p>
<p>Публічність інформації про освітні програми, освітню, наукову діяльність</p>	<p>Достовірна, об'єктивна, актуальна, своєчасна та легкодоступна інформація за освітньо-професійною програмою публікується на сайті ХНЕУ ім. С. Кузнеця, включаючи програми для потенційних здобувачів вищої освіти, випускників, інших стейкхолдерів і громадськості.</p> <p>Публічною є інформація про освітню діяльність за спеціальністю, включаючи критерії відбору на навчання; заплановані результати навчання за цією програмою; процедури навчання, викладання та оцінювання, що використовуються тощо.</p>
<p>Забезпечення академічної доброчесності</p>	<p>Забезпечення запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників закладу вищої освіти та здобувачів вищої освіти реалізується через політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, регулюється такими документами ХНЕУ ім. С. Кузнеця: Кодекс академічної доброчесності; Кодекс професійної етики та організаційної культури працівників і здобувачів вищої освіти ХНЕУ ім. С. Кузнеця; Положення про комісію з питань академічної доброчесності ХНЕУ ім. С. Кузнеця.</p> <p>Перевірка наукових праць науково-педагогічних працівників Університету та здобувачів вищої освіти здійснюється за допомогою інтернет-сервісів на основі відкритих інтернет-ресурсів та системи StrikePlagiarism.com, що діє на підставі Ліцензійного Договору про надання права користування антиплагіатним програмним забезпеченням.</p>

Пояснювальна записка

Матриця відповідності визначених Стандартом компетентностей дескрипторам НРК та матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей представлені в Таблицях 1 і 2.

Таблиця 1

Матриця відповідності визначених компетентностей дескрипторам НРК

Класифікація компетентностей (результатів навчання) за НРК	Знання Зн1 Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень, Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Уміння/Навички Ум1 Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур Ум2 Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах Ум3 Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Комунікація К1 Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Автономія та відповідальність АВ1 Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів АВ2 Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів АВ3 Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії
Загальні компетентності				
ЗК1	Зн1	Ум3	К1	АВ1
ЗК2	Зн1	Ум1		АВ1
ЗК3		Ум2	К1	
ЗК4	Зн1	Ум2		
ЗК5		Ум3	К1	АВ2
ЗК6	Зн1	Ум2	К1	АВ1
ЗК7		Ум3		АВ2
ЗК8	Зн1	Ум3	К1	АВ2
ЗК9	Зн1	Ум3		АВ3
ЗК10	Зн1	Ум1, Ум2	К1	АВ2, АВ3
ЗК11	Зн1	Ум1, Ум2	К1	АВ2, АВ3
Спеціальні (фахові) компетентності				
СК1	Зн1	Ум1		АВ1
СК2	Зн1	Ум2		
СК3		Ум3	К1	
СК4	Зн1	Ум1	К1	АВ2
СК5		Ум1, Ум2		
СК6		Ум3		АВ2
СК7	Зн1	Ум2	К1	АВ1
СК8		Ум2	К1	
СК9		Ум1, Ум2		АВ2
СК10	Зн1	Ум1, Ум2, Ум3	К1	АВ2, АВ3
СК11	Зн1	Ум1, Ум2, Ум3	К1	АВ2, АВ3
СК12	Зн1	Ум1, Ум2	К1	АВ2, АВ3
СК13	Зн1	Ум1, Ум2	К1	АВ2, АВ3
СК14	Зн1	Ум1, Ум2	К1	АВ2, АВ3

Таблиця 2

Матриця відповідності визначених Стандартом результатів навчання та компетентностей

Результати навчання	Компетентності																								
	Загальні компетентності											Інтегральна компетентність													
	Загальні компетентності											Спеціальні (фахові) компетентності													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
РН1. Знати на рівні новітніх досягнень концепції розвитку освіти і педагогіки, методологію відповідних досліджень.	OK11	OK1 OK2 OK4 OK6 OK10	OK10	OK1 OK2 OK3 OK4 OK8 OK10		OK10						OK1 OK2 OK3 OK4 OK6 OK7 OK10	OK10	OK10									OK3 OK4	OK4	
РН2. Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.		OK11	OK11	OK1 OK2 OK4 OK6 OK7 OK11					OK1 OK2 OK3 OK6 OK7 OK8 OK10		OK10	OK1 OK2 OK3 OK4 OK7 OK8 OK10				OK3 OK4 OK5			OK1 OK2 OK3 OK5 OK8	OK1 OK2 OK3 OK4 OK6 OK10			OK3		
РН3. Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію.	OK5 OK8				OK5		OK4 OK5 OK8	OK1 OK2 OK4 OK5 OK8 OK7 OK10		OK11	OK10			OK1 OK2 OK5 OK8		OK1 OK2		OK4 OK5	OK10				OK4 OK10	OK4 OK10	
РН4. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів.				OK1 OK2 OK3 OK7 OK9	OK3 OK7 OK8		OK4		OK1 OK2 OK4 OK8		OK11		OK4		OK1 OK2 OK3 OK7 OK9								OK4	OK4 OK5	
РН5. Організувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук, управляти навчально-педагогічною діяльністю, об'єктивно оцінювати	OK1 OK2 OK4				OK1 OK2 OK3 OK4 OK8	OK1 OK2 OK3 OK4 OK8	OK3 OK5 OK8	OK4					OK1 OK2	OK3 OK4 OK8 OK5 OK7			OK1 OK2 OK3 OK4 OK5 OK8								

Результати навчання	Компетентності																								
	Інтегральна компетентність											Інтегральна компетентність													
	Загальні компетентності											Спеціальні (фахові) компетентності													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
результати навчання здобувачів освіти.																									
РН6. Розробляти та реалізувати інноваційні й дослідницькі проекти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.	OK1 OK2 OK3 OK4 OK9		OK7 OK9		OK8 OK9		OK1 OK2		OK1 OK2 OK3 OK9		OK9 OK11	OK1 OK2 OK8 OK9 OK11	OK4 OK9		OK11	OK4 OK9		OK9	OK9						
РН7. Створювати відкрите освітньо-наукове середовище, сприятливе для здобувачів освіти та спрямоване на забезпечення результатів навчання.				OK1 OK2 OK3 OK4 OK7			OK8 OK1 OK2					OK1 OK2 OK4	OK8			OK7									
РН8. Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.		OK1 OK2 OK4 OK6	OK1 OK2 OK4 OK7	OK4 OK8			OK11				OK1 OK2 OK6 OK7	OK1 OK2 OK4 OK7		OK1 OK2 OK8 OK7	OK4 OK8		OK1 OK2 OK5 OK8						OK4 OK5	OK1 OK2 OK4	
РН9. Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук в друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.	OK1 OK2 OK3 OK4 OK6 OK7	OK1 OK2 OK6	OK1 OK2 OK3 OK4 OK7	OK1 OK2 OK4 OK8					OK1 OK2 OK4 OK6		OK1 OK2 OK3 OK4	OK3 OK4 OK7			OK3 OK4		OK1 OK2 OK3 OK4		OK3 OK6 OK4 OK11	OK7	OK3	OK4 OK8	OK4		
РН10. Приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління в сфері освіти/педагогіки, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації.	OK3 OK7 OK9				OK4 OK5 OK7 OK8		OK4 OK5 OK8	OK1 OK2 OK3 OK5 OK7 OK9	OK4 OK8							OK3 OK7 OK8	OK1 OK2 OK4 OK8	OK4 OK8							
РН11. Здійснювати консультативну діяльність у сфері освітніх, педагогічних наук.	OK3 OK8	OK1 OK2 OK3 OK8	OK3 OK7 OK9					OK1 OK2 OK5 OK8		OK5 OK7		OK1 OK2 OK3	OK1 OK2 OK8		OK5	OK1 OK2 OK7	OK1 OK2 OK3 OK7								
РН 12. Приймати ефективні управлінські рішення			OK3 OK9				OK9		OK3								OK9		OK7 OK9	OK9					

Результати навчання	Компетентності																									
	Загальні компетентності											Інтегральна компетентність														
	Загальні компетентності											Спеціальні (фахові) компетентності														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
на основі нормативно-економічного аналізу зовнішнього та внутрішнього освітнього середовища щодо виконання цілей та завдань закладів освіти.																										
PH 13. Вміння визначати рівень особистісного і професійного розвитку, моделювати траєкторію особистісного самовдосконалення, виявляти здатність до самоорганізації професійної діяльності.	OK4			OK1 OK2	OK1 OK2						OK1 OK2 OK4 OK5						OK1 OK2 OK4		OK8				OK4 OK5 OK8	OK4 OK5 OK8		
PH 14. Проведення передпроектного аналізу, розроблення проєкту освітньої програми, проведення експертизи якості освітньої програми, розроблення заходів поліпшення освітньої програми.	OK1 OK2 OK4																							OK3 OK9	OK1 OK2 OK4	OK1 OK2 OK3 OK4 OK9

Гарант ОП

підписано

Тетяна КОЛБІНА

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
Освітньо-професійної програми «Педагогіка та адміністрування освіти»

Назва структурного / функціонального підрозділу / посадова особа	Підпис
1. Навчально-методичний відділ	
2. Відділ забезпечення якості освіти	
3. Завідувач випускової кафедри	
4. Проректор з навчально-методичної роботи	

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму підготовки здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти «Педагогіка та
адміністрування освіти» зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
Харківського національного економічного університету ім. С. Кузнеця

Досягнення стратегічних цілей розвитку України можливе за умов модернізації системи вищої освіти, забезпечення її висококваліфікованими науково-педагогічними кадрами. Сучасному працівнику вищої освіти потрібно мати навички не тільки викладача, вихователя, дослідника, а й менеджера, коуча, керівника інноваційних проєктів тощо. Тому підготовка студентів магістратури має бути спрямована на розвиток здатностей до інноваційної педагогічної діяльності, оволодіння сучасними інформаційно-комунікаційними технологіями, навичками ефективної комунікації в освітньому середовищі.

Слід відмітити, що рецензована освітньо-професійна програма складена з урахуванням світових тенденцій розвитку вищої освіти, інтеграції у міжнародний освітній простір. Відповідно до мети вона спрямована на підготовку компетентних професіоналів з викладання та адміністрування освіти, які здатні до ефективної педагогічної, наукової, інноваційної, консалтингової, управлінської діяльності в освітній сфері.

Відзначимо, що унікальність даної освітньо-професійної програми полягає у формуванні у магістрантів компетентностей з різних сфер професійної діяльності галузі в освіті, які знаходяться на перетині педагогіки, менеджменту, педагогічної психології, андрагогіки, економіки, публічної діяльності й філології. Це суттєво підсилює соціальне значення програми для формування нової генерації дієвих і ефективних викладачів й управлінців, лідерів в управлінні змінами, які стануть в авангарді здійснення необхідних країні реформ в галузі освіти.

Ознайомлення зі змістом освітньо-професійної програми свідчить про те, що як і обов'язкові дисципліни вибору закладу вищої освіти, так і вибіркові дисципліни спрямовані на те, щоб поглибити професійно-педагогічну, дидактико-методичну та управлінську підготовку здобувачів завдяки засвоєнню ними системно структурованих теоретичних знань (теорій, концепцій освітніх, педагогічних наук та принципів їх використання), які забезпечують формування загальних і спеціальних компетентностей магістрів спеціальності 011 Освітні,

педагогічні науки. Значна увага приділяється озброєнню здобувачів практичними вміннями з педагогічного консалтингу, проектування та моделювання освітньої і професійної діяльності фахівців, організації, корекції та контролю якості освітнього й виховного процесів у закладі вищої освіти.

Доцільною є визначена структура освітньої програми підготовки магістрів: кожен компонент обов'язкової та вибіркової частини тісно узгоджений зі Стандартом компетентностей відповідно до дескрипторів НРК (знання, уміння, комунікація, автономія та відповідальність). Визначені компетентності та результати підготовки, що наочно представлені у матрицях відповідностей, сприяють формуванню й подальшому розвитку загальних (міжособистісних, системних, інструментальних) та професійних (проектувальної, методичної, дидактичної, соціально-психологічної, соціально-педагогічної, організаційно-педагогічної, соціально-правової, інтерактивно-комунікативної, дослідницької, рефлексивно-педагогічної, інноваційно-педагогічної) компетентностей здобувачів.

Слід відзначити доцільність вивчення магістрами дисциплін, що включені до блоку обов'язкових: Моделювання освітньої та професійної підготовки фахівця; Педагогічний консалтинг; Інформаційні технології в освіті; Управління освітньою діяльністю; Педагогічна, соціальна професійна психологія; Правові та фінансово-економічні аспекти управління закладом освіти.

Вважаю, що рецензована освітньо-професійна програма за своєю концепцією, метою і змістом, переліком програмних компетентностей та програмних результатів навчання цілком відповідає сучасним вимогам до підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки і може бути рекомендована для впровадження у ЗВО.

Рецензент:

доктор педагогічних наук,
професор кафедри соціальної роботи
і соціальної педагогіки
ХНПУ імені Г.С.Сковороди

Наталя КАБУСЬ

№ 13 із 06.09.2023

ПОЛТАВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ
ОСВІТИ ІМ.М.В.ОСТРОГРАДСЬКОГО
36014, м. Полтава,
вул. Соборності, 1
тел. (0522) 563-852

РЕЦЕНЗІЯ

на освітньо-професійну програму підготовки здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти «Педагогіка та адміністрування
освіти» зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки Харківського
національного економічного університету ім. С. Кузнеця

В умовах інтеграції України до світового та європейського науково-освітнього простору особливого значення набуває підготовка нового покоління викладачів й управлінців у галузі освіти, здатних до креативно-творчої діяльності та інноваційних перетворень у закладах вищої освіти завдяки сформованим професійним компетентностям.

Сучасному науково-педагогічному працівнику та управлінцю в галузі освіти необхідно мати якісну підготовку як з психолого-педагогічних наук, так і із сучасної методології наукових досліджень, інноваційно-педагогічної діяльності, інформаційно-комунікативних технологій, педагогічної комунікації і консультування, правових питань тощо. Тому підвищення якості підготовки, рівня професіоналізму науково-педагогічних працівників й управлінців в галузі освіти є надзвичайно актуальною проблемою. Необхідною умовою зростання професіоналізму зазначених фахівців є підготовка магістрів в рамках освітньо-професійної програми «Педагогіка та адміністрування освіти» за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

У даній програмі, що відзначається логічністю і досконалістю структурного наповнення, подано загальну інформацію, чітко окреслено мету підготовки та предметну область, представлено її інноваційно-педагогічну орієнтацію. Коректно, на наш погляд, представлено фокус і переваги рецензованої освітньо-професійної програми.

Варто відмітити змістову своєрідність освітньої та професійної частин програми, їх прогнозовану реалізацію на основі інтеграції освіти з інноваційно-педагогічною, науково-дослідницькою і практико-орієнтованою діяльністю із використанням інтерактивних методів навчання, сучасних інформаційних технологій, електронних методів управління, ефективних інструментів управлінської діяльності.

В освітньо-професійній програмі визначено програмні компетентності, відображено загальну характеристику магістерського рівня, подано обсяг і опис освітньої програми магістра, надано перелік компетентностей випускника, зміст

підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання, визначено форми атестації здобувачів та вимоги до системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Навчальний план підготовки магістрів освітньо-професійної програми «Педагогіка та адміністрування освіти» повністю відповідає завданням освітньо-професійної програми.

Послідовність вивчення дисциплін, план та графік навчального процесу, перелік та обсяг нормативних та вибіркових дисциплін відповідають структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки і покликані сприяти забезпеченню відповідності програмних результатів навчання запитам потенційних роботодавців.

Заслуговує схвалення те, що дана освітньо-професійна програма має чітко виражену теоретичну, педагогічно-практичну та науково-дослідницьку спрямованість, пропонувані обов'язкові та вибіркові дисципліни забезпечують формування визначених загальних та професійних компетентностей, які необхідні майбутнім фахівцям для ефективної професійної діяльності. Матриці відповідності програмних компетентностей і результатів навчання компонентам структури освітньо-професійної програми доводять доцільність її впровадження.

Вважаю, що рецензована освітньо-професійна програма за фокусом підготовки, метою і змістом, переліком програмних компетентностей та результатів навчання цілком відповідає сучасним вимогам до підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки і може бути впроваджена в навчальний процес ЗВО. Вона також може бути рекомендована для підготовки викладачів інших рівнів і форм освіти, управлінців та професіоналів у галузі освіти.

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри філософії і економіки освіти
Полтавської академії неперервної освіти
імені М. В. Остроградського

Віктор СТРЕЛЬНИКОВ

Підпис професора В. Ю. Стрельнікова підтверджую
Методист відділу роботи з персоналом

Лідія НЕБРАТ

